

33. Nagy László Fizikaverseny
Szalézi Szent Ferenc Gimnázium, Kazinbarcika
2018. február 22 – 23.

J a v í t ó k u l c s
11. osztály

3. feladat

a)

Írjuk fel a síkkondenzátor kapacitásának képletét!

$C = \varepsilon_0 \cdot \frac{A}{d}$, ahol ε_0 a vákuum/levegő dielektromos állandója, A a kondenzátor egymással szembenálló fegyverzeteinek területe, és d a fegyverzetek egymástól való távolsága.

1 pont

Ha a fémlamezt betoljuk a fegyverzetek közé, a rendszert úgy tekinthetjük, hogy két egymással sorba kapcsolt kondenzátorból áll, amelyek lemeztávolságai $\frac{d}{4}$ és $\frac{d}{2}$.

1 + 1 pont

Most írjuk fel ilyen adatokkal mindkét kondenzátor kapacitását!

$$C_1 = \varepsilon_0 \cdot \frac{A}{\frac{d}{4}} = \varepsilon_0 \cdot \frac{4A}{d} = 4C$$

1 pont

$$C_2 = \varepsilon_0 \cdot \frac{A}{\frac{d}{2}} = \varepsilon_0 \cdot \frac{2A}{d} = 2C$$

1 pont

(ε_0 és A értékei ugyanazok maradtak)

Két sorba kötött kondenzátor eredő kapacitását az $\frac{1}{C} = \frac{1}{C_1} + \frac{1}{C_2}$ összefüggéssel számíthatjuk ki.

Gyorsabban célhoz érünk, ha a fenti implicit alakból kifejezzük C_e -t:

2 pont

$$C_e = \frac{C_1 \cdot C_2}{C_1 + C_2}$$

Behelyettesítve C_1 és C_2 fenti képleteit:

$$C_e = \frac{4C \cdot 2C}{4C + 2C} = \frac{8C^2}{6C}$$

Egyszerűsítés után $C_e = \frac{4}{3}C$

1 pont

Az adatokkal $C_e = 800$ pF

1 pont

Tehát a kondenzátor kapacitása 200 pF értékkel növekedett.

1 pont

1 + 1 pont

b)

A kondenzátor Q töltése nem változott, csak az „eredő” kapacitása, ezért az energiájára vonatkozóan a $W_e = \frac{1}{2} \cdot \frac{Q^2}{C}$ összefüggést kell használni.

2 pont

Mivel csak arányt kell kiszámítani, nem szükséges a kapacitást faradban behelyettesíteni. Így az utóbbi állapotban (formálisan számolva) $W_{e2} = \frac{1}{2} \cdot \frac{Q^2}{800}$, az előző állapotban $W_{e1} = \frac{1}{2} \cdot \frac{Q^2}{600}$ a kondenzátorban tárolt elektromos energia.

1 + 1 pont

Az energiák kért hányadosa: $\frac{W_{e2}}{W_{e1}} = \frac{\frac{1}{2} \cdot \frac{Q^2}{800}}{\frac{1}{2} \cdot \frac{Q^2}{600}} = \frac{6}{8} = \frac{3}{4}$

1 pont

Tehát az utóbbi állapot energiája csak $\frac{3}{4}$ része (75%-a) az eredetinek.

1 pont

c)

Az eredeti energia $\frac{1}{4}$ része arra fordítódott (azaz ennyi munkavégzés kellett ahhoz), hogy a fémlamezben **szétválassza a pozitív és negatív töltéseket**. Azaz az eredetileg egyenletesen eloszló mindkét előjelű töltésből $+Q$ töltést vitt a mező a fémlap egyik felületére, míg $-Q$ töltést a másikra.

2 pont

Összesen: 20 pont